

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 7. november 2019

Sag 4/2019

Anklagemyndigheden

mod

T

(advokat Carsten Bo Nielsen)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 24. august 2018 og af Østre Landsrets 8. afdeling den 5. oktober 2018.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Poul Dahl Jensen, Henrik Waaben og Lars Hjortnæs.

Påstande

T har nedlagt påstand om stadfæstelse af byrettens kendelse.

Anklagemyndigheden har nedlagt påstand om stadfæstelse af landsrettens kendelse.

Sagsfremstilling

T blev ved Københavns Byrets dom af 30. juni 2015 navnlig for overtrædelse af færdselslovens § 117, jf. § 54, stk. 1, 1. pkt., idømt fængsel i 30 dage betinget og blev i medfør af færdselslovens § 126, stk. 1, nr. 2, jf. § 128, stk. 1 og 2, frakendt førerretten i 7 år fra den 23. november 2014 at regne, således at frakendelsestiden udløber den 22. november 2021.

Den 5. december 2017 ansøgte T om tilladelse til at generhverve førerretten før frakendelsestidens udløb. Der var på tidspunktet for ansøgningen forløbet mere end 3 år af frakendelsesperioden.

Ved et retsmøde i Københavns Byret den 20. august 2018 forklarede T, at han i 2014 nogle gange røg hash hos nogle venner. Han røg kun hash til fester. Han holdt op med at se disse venner efter dommen, han ryger ikke længere hash, og han er flyttet sammen med sin kæreste. Han er færdiguddannet lærer, men har ikke fået arbejde endnu. Han vil gerne have kørekort, fordi han gerne vil kunne søge job længere væk fra København, og det er svært, hvis han er afhængig af offentlig transport. Anklagemyndigheden protesterede mod generhvervelse af førerretten.

Ved kendelse af 24. august 2018 tillod Københavns Byret T at generhverve førerretten.

I byrettens begrundelse hedder det bl.a.:

”Efter det nu oplyste om Ts personlige forhold sammenholdt med, at hans førerret nu har været inddraget i snart 4 år selvom han efter de nugældende regler alene ville være frakendt førerretten i ½ år finder retten – uanset der ikke er oplyst et absolut påtrængende behov for generhvervelse – at der er sådanne ganske særlige omstændigheder, at T skal have mulighed for at generhverve førerretten, jf. færdselslovens § 132.”

Københavns Politi indbragte ved kæreskrift af 29. august 2018 byrettens kendelse af 24. august 2018 for Østre Landsret med påstand om, at T nægtes mulighed for generhvervelse af førerretten, og at kæremålet tillægges opsættende virkning.

I kæreskriftet til landsretten var det bl.a. anført, at anklagemyndigheden fejlagtigt havde oplyst i byretten, at de tre kørsler med hash i blodet, som sagen angik, på det aktuelle tidspunkt alene ville have medført ½ års ubetinget frakendelse og et klip i kørekortet.

Østre Landsret afsagde den 5. oktober 2018 kendelse, hvorved byrettens kendelse blev ændret, således at Ts anmodning om generhvervelse af førerretten ikke blev taget til følge.

Af landsrettens retsbog af 5. oktober 2018 fremgår, at parterne for landsretten var enige om, at såfremt Ts hashkørsler var blevet pådømt efter de aktuelle regler, ville det rettelig have medført en ubetinget førerretsfrakendelse i 3 år.

I landsrettens kendelse af 5. oktober 2018 hedder det bl.a.:

”Ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 med ikrafttræden den 15. december 2017 blev grænseværdierne for hashkørsel ændret, således at de omhandlede kørsler efter de nye regler ville have medført en kortere frakendelsestid. Loven og forarbejderne hertil indeholder ikke overgangsregler for personer, der inden lovens ikrafttræden er fradømt retten til at føre motordrevet køretøj, og deres mulighed for at generhverve førerretten, jf. færdselslovens § 132, stk. 1.

Hverken de efterfølgende ændrede regler, hvorefter T ville være blevet frakendt førerretten for en kortere periode end 7 år, eller hans nuværende personlige forhold kan anses for at være sådanne ganske særlige omstændigheder, der kan begrunde, at førerretten kan generhverves før frakendelsestidens udløb, jf. færdselslovens § 132, stk. 1. Derfor ændres byrettens kendelse, således at Ts anmodning om generhvervelse af førerretten ikke tages til følge.”

Anbringender

T har anført navnlig, at Folketinget tidligere har vedtaget overgangsregler ved ændringer i frakendelsespraksis. Selv om det ikke skete ved vedtagelsen af lovforslag nr. L 147 i Folketingsåret 2016-2017, ændrer det ikke ved, at færdselslovens § 132, stk. 1, kan påberåbes.

Højesteret har to gange fastslået, at ændret sanktionspraksis begrundes adgang til generhvervelse efter færdselslovens § 132, jf. UfR 1972.956 og UfR 1974.316. Den ændrede sanktionspraksis som følge af lovændringen i 2017 begrundes på den baggrund, at hans ret til at opnå førerret bør kunne generhverves efter færdselslovens § 132.

Udviklingen i Ts personlige forhold, herunder at han er flyttet, har brudt med gamle venners dårlige selskab, er holdt op med at ryge hash, har fået en kæreste, har gennemført en uddannelse som folkeskolelærer, og nu gerne vil have arbejde som lærer og i den forbindelse have bedre muligheder for at finde arbejde ved ikke at være afhængig af offentlig transport, er fuldt ud sammenlignelige med den udvikling i de personlige forhold, der var tale om i andre kendelser, jf. UfR 1980.793 V og UfR 2000.2516 Ø. Det er ikke en betingelse, at der kan påvises et påtrængende behov for generhvervelse af førerret, jf. herved UfR 1972.956 H og UfR 1980.2516 Ø.

Anklagemyndigheden har anført navnlig, at lovgivningsmagten ikke har fundet grundlag for at indføre en generel overgangsordning for personer, der efter den tidligere lovgivning var blevet frakendt førerretten for et længere tidsrum, end de ville være blevet, hvis forholdet var blevet pådømt efter, at ændringsloven fra 2017 trådte i kraft. Hvis domstolene bruger lovæn-

dringen som begrundelse for en generel overgangsordning, vil det derfor være uden grundlag i ændringsloven.

Det må i stedet lægges til grund, at lovgivningsmagten har overladt det til domstolene at foretage en konkret vurdering i hver enkelt sag af, om betingelserne for ekstraordinært at tillade dømte personer at generhverve førerretten er opfyldt – altså om der foreligger ”ganske særlige omstændigheder”, jf. færdselslovens § 132.

I den konkrete vurdering heraf kan det indgå som ét blandt flere momenter, hvilken betydning lovændringen kunne have haft for den enkelte og navnlig, om der er tale om en meget væsentlig forskel i sanktionerne.

T har ikke nogen særlige forsørgerpligter eller særlige helbredsmæssige forhold, der taler for generhvervelse før udløbet af frakendelsestiden. Hans ønske om at have mulighed for at søge arbejde længere væk fra sin bopæl er ikke usædvanligt for nyuddannede.

Retsgrundlag

Færdselslovens § 132, stk. 1, lyder således:

”§ 132. Er retten til at føre motordrevet køretøj i henhold til denne eller nogen tidligere lov frakendt nogen for længere tid end 3 år, kan spørgsmålet om generhvervelse af retten inden frakendelsestidens udløb indbringes for domstolene. Indbringelsen sker efter reglerne i straffelovens § 78, stk. 3, og kan tidligst finde sted, når der er forløbet 3 år af frakendelsestiden. Retten kan kun gengives, når ganske særlige omstændigheder foreligger. Har retten til at være fører tidligere været frakendt vedkommende ubetinget, kan gengivelse af førerretten inden frakendelsestidens udløb kun ske rent undtagelsesvist, og indbringelsen kan tidligst finde sted, når der er forløbet 6 år af frakendelsestiden.”

Sanktionerne for kørsel i THC-påvirket tilstand blev ændret ved lov nr. 695 af 8. juni 2017, som trådte i kraft den 15. december 2017. Ændringslovens overgangsbestemmelse regulerer ikke muligheden for generhvervelse af førerretten for personer, der inden lovens ikrafttræden er frakendt førerretten som følge af kørsel i THC-påvirket tilstand.

Under Folketingets behandling af det pågældende lovforslag nr. L 142 af 22. februar 2017 besvarede transport-, bygnings- og boligministeren spørgsmål fra Folketingets Transport-,

Bygnings- og Boligudvalg om overgangsbestemmelser vedrørende generhvervelse af førerretten.

I ministerens besvarelse af 6. april 2017 af udvalgets spørgsmål nr. 1 vedrørende lovforslaget hedder det bl.a.:

”Transport-, Bygnings- og Boligministeriet ... overvejet at tilføje lovforslaget en overgangsbestemmelse, hvorefter personer der før lovens ikrafttræden for et førstegangstilfælde af hashkørsel er idømt en ubetinget frakendelse af førerretten skal have mulighed for at generhverve førerretten ved lovens ikrafttræden, hvis lovforslagets regler ikke ville have ført til en ubetinget frakendelse. Spørgsmålet om generhvervelse skal ifølge den overvejede bestemmelse indbringes for retten, der træffer afgørelse om generhvervelsesspørgsmålet. En sådan bestemmelse vil omfatte den situation, der nævnes i henvendelsens eksempel 1, hvilket vil betyde, at personer, der før lovens ikrafttræden én gang har kørt hashkørsel med et niveau, der ikke overstiger 0,009 mg THC pr. kg blod, vil få mulighed for at generhverve førerretten før tid efter lovforslagets retningslinjer.

Baggrunden for, at den overvejede overgangsbestemmelse alene har haft sigte på førstegangstilfælde af hashkørsel, er, at det umiddelbart synes mindre påtrængende, at personer, der gentagne gange har begået strafbare overtrædelser af færdselslovens bestemmelser om kørsel med euforiserende stoffer (herunder THC) og spiritus i blodet, ikke skal udstå de sanktioner, som de er blevet idømt efter de på gernings- og pådømmelsestidspunktet gældende regler.

Som det ligeledes fremgår af den kommenterede høringsoversigt, har Justitsministeriet imidlertid vurderet, at det vil koste ca. 11 mio. kr. til anklagemyndighedens og domstolens behandling af de pågældende sager, som der ikke er budgetmæssig dækning for. På den baggrund blev bestemmelsen ikke medtaget i lovforslaget.

Hvis lovforslaget skulle tilføjes en overgangsbestemmelse, der ikke blot har sigte på førstegangstilfælde af hashkørsel, men som tillige vil omfatte de tilfælde, der nævnes i henvendelsens eksempel 2 og 3 – dvs. mulighed for generhvervelse i alle gentagelsestilfælde (herunder også tilfælde af spirituskørsel, hvor føreren tidligere er dømt for hashkørsel) – vil det betyde en væsentlig forøgelse af antallet af de sager, hvor spørgsmålet om generhvervelse vil blive aktuelt. Heraf følger også en væsentlig forøgelse af omkostningerne forbundet med en sådan overgangsbestemmelse. På baggrund af de tal og vurderinger, som Justitsministeriet har forelagt i anledning af den oprindeligt overvejede overgangsbestemmelse, vil omkostningerne efter Transport-, Bygnings- og Boligministeriets umiddelbare vurdering skønsmæssigt komme til at udgøre ca. 29-30 mio. kr. Omkostninger i denne størrelsesorden er der ligeledes ikke bevillingsmæssig dækning for.”

I ministerens besvarelse af 8. maj 2017 af udvalgets spørgsmål nr. 3 hedder det bl.a.:

”... færdselslovens almindelige regler for generhvervelse af førerret m.v. inden frakendelsestidens udløb i § 132 også omfatter tilfælde, hvor førerretsfrakendelsen er sket som følge af hashkørsel. Lovforslaget indeholder ikke ændringer af disse regler, og det er derfor korrekt, at personer, der før lovens ikrafttræden er blevet idømt meget lange ubetingede frakendelser af førerretten fortsat ifølge de almindelige regler i § 132 kan ansøge domstolene om generhvervelse, når der er forløbet henholdsvis 3 år og 6 år i gentagelsestilfælde af frakendelsestiden. Der er imidlertid ikke tale om, at disse personer får mulighed for at ansøge om generhvervelse på et tidligere tidspunkt end, hvad de gældende regler i § 132 allerede giver mulighed for.

Selvom de tidsmæssige betingelser for, hvornår der kan ansøges om generhvervelse før tid måtte være opfyldte, vil generhvervelser af førerretten før frakendelsestidens udløb efter de almindelige regler i § 132 kun kunne ske, hvis der foreligger ganske særlige omstændigheder og i gentagelsestilfælde kun rent undtagelsesvist. Det er op til domstolene at vurdere, om disse betingelser i de konkrete sager er opfyldte. Domstolene lægger ifølge gældende praksis vægt på de enkelte sagers konkrete forhold, som f.eks. længden af den idømte frakendelse, længden af den udståede del af frakendelsen og personlige forhold som jobmuligheder, sygdom og lignende. Den gældende praksis må betegnes som restriktiv, idet førerretten – uanset øvrige personlige forhold – sjældent gengives, med mindre størstedelen af frakendelsestiden er udstået.

Set i lyset af denne praksis finder Transport-, Bygnings- og Boligministeriet ikke at kunne komme med en vurdering af, hvorvidt domstolene vil anse efterfølgende ændring af lovgivning for en ganske særlig omstændighed m.v., idet dette forhold efter Transport-, Bygnings- og Boligministeriets viden ikke tidligere har været prøvet ved domstolene.”

Højesterets begrundelse og resultat

Sagen angår, om T i medfør af færdselslovens § 132 kan generhverve retten til at føre motordrevet køretøj inden frakendelsestidens udløb.

T er ved dom af 30. juni 2015 frakendt førerretten i 7 år fra den 23. november 2014 for tre samtidigt pådømte førstegangskørsler med THC i blodet.

Ved lov nr. 695 af 8. juni 2017 (trådt i kraft den 15. december 2017) er der gennemført en lempelse af frakendelsesreglerne. Hvis Ts tre kørsler var blevet pådømt efter disse nye regler, ville de have medført en ubetinget frakendelse i 3 år.

Højesteret finder, at den sanktionslempelse, som følger af ændringsloven fra 2017, ikke i sig selv kan føre til, at der foreligger ”ganske særlige omstændigheder” i færdselslovens § 132’s forstand, men at lempelsen – afhængig af forskellen mellem den idømte frakendelsestid og

frakendelsestiden bedømt efter de nye regler – vil kunne indgå som et moment i den samlede vurdering af, om der foreligger ganske særlige omstændigheder.

Efter de foreliggende oplysninger om Ts personlige forhold, herunder det, der er anført til støtte for anmodningen om generhvervelse, finder Højesteret, at der uanset den lempelse, der er gennemført ved lovændringen i 2017, ikke foreligger sådanne ganske særlige omstændigheder, der kan begrunde, at førerretten kan generhverves før frakendelsestidens udløb, jf. færdselslovens § 132, stk. 1.

Højesteret tiltræder herefter, at Ts anmodning om generhvervelse af førerretten ikke er taget til følge, og stadfæster derfor landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

Ingen part skal betale sagsomkostninger for Højesteret til den anden part.